

Samenvatting

De aanleiding voor dit onderzoek was dat gebleken is dat de schrijfstijl van journalisten veranderd is (Vis, 2011; Arkink, 2013; Pietersma, 2013). De schrijfstijl is informeler geworden, doordat journalisten meer bronnen aan het woord laten, bijvoorbeeld door middel van citaten. Het nieuws komt zo dichterbij de lezer te staan. De afstand tussen de lezer en een nieuwsbericht wordt bepaald door het perspectief dat de journalist inneemt. In dit onderzoek is onderscheid gemaakt tussen drie verschillende vertelperspectieven, namelijk vertellerstekst, personagetekst en tekstinterferentie. Vertellerstekst bestaat uit enkel de woorden van de journalist. Personagetekst bevat daarentegen de woorden van een bron; een citaat dat te herkennen is aan aanhalingstekens. Tekstinterferentie is een mengvorm van beide andere perspectieven, de woorden van de journalist en de bron worden hier met elkaar gemengd. De journalist kan dit doen door de gedachten van de bron weer te geven zonder de bron aan het woord te laten. Wat de effecten zijn van deze verschillende perspectieven op de waardering van en de inleving in krantenartikelen was nog onduidelijk en dit is daarom het onderwerp geweest van huidig onderzoek. De volgende onderzoeksvraag stond centraal: *Wat is het effect van perspectief op de waardering van en de transportatie in krantenartikelen en verschilt dit voor jongeren en ouderen?*

Waardering werd gemeten door middel van aantrekkelijkheid, betrouwbaarheid, informatiewaarde en afstand. Transportatie werd gemeten aan de hand van de constructen aandacht, voorstelling en affectieve betrokkenheid. Er werd gebruikt gemaakt van twee verschillende teksten. De ene tekst ging over een brand en de andere tekst over een ongeluk. Proefpersonen kregen beide teksten te lezen in een van de drie gehanteerde perspectieven. Vervolgens moesten zij vragen beantwoorden over de teksten.

Uit het onderzoek kwam naar voren dat de personagetekst over het algemeen als beste gewaardeerd werd. Dit was namelijk het geval bij rapportcijfer, aantrekkelijkheid en informatiewaarde. Voor de vertellerstekst en de tekstinterferentie was het patroon wisselend, soms werd de ene beter beoordeeld en soms de andere. Hierdoor kan dus niet gesteld worden dat tekstinterferentie tot betere waardering leidde dan vertellerstekst of andersom. Alleen bij afstand kwam er een duidelijk verschil naar voren; de vertellerstekst werd als afstandelijker gezien dan de tekstinterferentieversie. Wat betreft de transportatie kan gezegd worden dat perspectief over het algemeen geen invloed had op de inleving in krantenartikelen, alleen bij aandacht was er een relatie tussen perspectief en leeftijd. Jongeren en ouderen verschilden soms van elkaar in hun beoordeling, maar deze verschillen waren niet eenduidig, waardoor niet gezegd kan worden dat jongeren en ouderen daadwerkelijk van elkaar verschillen in de waardering van en de inleving in krantenartikelen.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Theoretisch kader	4
2.1 Historisch kader: ontwikkelingen in de Nederlandse journalistiek.....	4
2.2 Informalisering en subjectiviteit.....	5
2.3 Vertelperspectief.....	5
2.4 Verschil tussen jongeren en ouderen.....	7
2.5 De probleemstelling	8
3. Methode	9
3.1 Onderzoeksopzet.....	9
3.2 Materiaal	9
3.3 Instrumentatie.....	12
3.4 Samenstelling steekproef	14
3.5 Afnameprocedure	14
3.6 Verwerking gegevens	15
4. Resultaten	16
4.1 Rapportcijfer.....	16
4.2 Waardering.....	16
4.3 Transportatie	18
5. Conclusie	19
6. Discussie	21
7. Literatuur	23

Bijlagen

Bijlage 1 – Tekst brand

Bijlage 2 – Tekst ongeluk

Bijlage 3 – Vragenlijst

1. Inleiding

De journalistiek is voortdurend aan verandering onderhevig. De schrijfstijl is, vergeleken met enkele decennia geleden, informeler te noemen en het nieuws wordt dichterbij de burger gebracht (Raad voor Maatschappelijke Ontwikkelingen [RMO], 2003). Het volgende voorbeeld over de NOS getuigt van deze verandering:

'We schuiven iets meer richting spreektaal en stappen meer naar de kijker toe.' Geen stijve krantenkoppen als headlines maar 'normaal Nederlands'. Ook moet het 'menselijker'. Als voorbeeld schetst de hoofdredactie de volgende situatie: 'De verslaggever bij een grote brand: Alles is nu onder controle, maar ik was echt even bang bij de eerste ontploffing.' (Lub, 2012)

Termen als 'meer spreektaal', 'normaal Nederlands' en 'menselijker' laten de verschuiving naar meer informele journalistiek zien. Het doel van de NOS is om hierdoor levendiger en minder stijf te worden. Dit voorbeeld gaat over de NOS, maar dit is ook van toepassing op de dagbladjournalistiek. Door informeel taalgebruik kan de afstand tussen de journalist en de lezer verkleind worden. Dit kan vooral door middel van citaten, wat wel personagetekst genoemd wordt. Een andere manier om dit te doen is door de woorden van de journalist te vermengen met die van een bron, waardoor de lezer mee kan kijken in het hoofd van de bron, zonder dat die aan het woord gelaten wordt. Dit verschijnsel wordt tekstinterferentie genoemd. Als een journalist puur zijn eigen woorden gebruikt heet dit vertellerstekst. Een journalist kan dus variëren in het vertelperspectief dat hij gebruikt.

Er is nog weinig bekend over wat het effect van deze verschillende perspectieven is op de waardering van krantenartikelen. Ook is onbekend of deze perspectieven invloed hebben op de mate van inleving in een krantenartikel. In dit onderzoek staat daarom het effect van perspectief op de waardering van en transportatie in krantenartikelen centraal. Hoofdstuk 2 zal voorzien in een theoretisch kader voor dit onderzoek. Daarna zal in hoofdstuk 3 de gehanteerde methode uitgewerkt worden. In hoofdstuk 4 zullen de resultaten besproken worden. Ten slotte zullen in hoofdstuk 5 en 6 de conclusie en discussie aan bod komen.

2. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk komt de relevante theorie voor dit onderzoek aan bod. In paragraaf 2.1 wordt een historisch kader gegeven van de ontwikkelingen in de Nederlandse journalistiek. Daarna zal in paragraaf 2.2 onderzoek besproken worden dat gericht is op informalisering en subjectiviteit. In paragraaf 2.3 zullen drie verschillende vertelperspectieven uitgewerkt worden. Paragraaf 2.4 zal vervolgens ingaan op verschillen tussen jongeren en ouderen en naar aanleiding van de theorie zal ten slotte in paragraaf 2.5 de probleemstelling van dit onderzoek uitgewerkt worden.

2.1 Historisch kader: ontwikkelingen in de Nederlandse journalistiek

De journalistiek is de afgelopen decennia sterk veranderd. In de jaren vijftig van de vorige eeuw waren de media nog in hoge mate verbonden met politieke en religieuze stromingen. Dagbladen waren diep verankerd in deze stromingen. De krant stond in dienst van de verschillende zuilen en was, naast een instrument om propaganda naar buiten te bedrijven, vooral gericht op het creëren van consensus in de eigen kring (Raad voor Maatschappelijke ontwikkelingen [RMO], 2003: 73).

Vanaf 1960 kwam hier verandering in. Dit kwam onder andere tot uitdrukking in stilistische en redactionele vernieuwing en de steeds groter wordende aandacht voor beroepsopleidingen en de maatschappelijke status van het vak. Dit proces werd ook wel de professionalisering van de journalistiek genoemd en door dit proces werden de banden tussen de media en de verzuilde organisaties geleidelijkaan wat lossen (RMO, 2003: 75).

Journalisten gingen experimenteren en steeds meer hun eigen persoonlijkheid in het nieuws leggen. Feit en fictie werden steeds meer met elkaar vermengd, doordat journalisten in een literaire en subjectieve stijl de wereld gingen beschrijven. In deze tijd kwam ook het *New Journalism* in Amerika tot bloei (RMO, 2003: 84). Het *New Journalism* ontstond door onvrede over de bestaande journalistieke stijlmiddelen. Deze zouden ontoereikend zijn om de complexe wereld in woorden te vatten. Journalisten gingen de samenleving opnieuw in kaart brengen, maar dit keer vanuit het perspectief van de 'gewone' mensen. In een persoonlijke stijl gingen zij op zoek naar de 'echte werkelijkheid' en niet langer meer naar die van autoriteiten en opinieleiders. Journalisten dompelden zich langdurig onder in het onderwerp dat ze wilden beschrijven, wat resulteerde in lange reportages. De nieuwe journalistiektechnieken werden gebruikt om te vervreemden, te ontmaskeren en te verbazen (Wijffes, 2004: 349, 350). Autoriteiten gingen steeds minder een rol spelen en daardoor konden journalisten steeds meer vanuit het perspectief van de burger gaan schrijven. Dit maakte het nieuws informeler en bracht het dichterbij.

2.2 Informalisering en subjectiviteit

Een van de eerste theorieën over informalisering binnen de journalistiek is afkomstig van Fairclough (1992). Fairclough spreekt over twee verschillende manieren van informalisering: conversationalisatie en personalisatie (1992: 98). Conversationalisatie wil zeggen dat publieke taal steeds meer kenmerken gaat bevatten van gesproken taal. Woorden en frases die men eerst alleen gebruikte in conversaties, gebruikt men nu ook in publieke tekst. Personalisatie gaat over de constructie van een persoonlijke relatie tussen de journalist en de lezer. Het gaat hierbij om een stijlform waarbij de indruk wordt gewekt dat de journalist zich rechtstreeks tot de lezer wendt. De schrijver kan zich bijvoorbeeld aanduiden met 'ik', waardoor de lezer 'jij' wordt en er een persoonlijke band wordt opgeroepen tussen de journalist en zijn publiek.

De theorie van Fairclough is echter vooral op anekdotische voorbeelden gebaseerd (Vis 2011: 4). Vis (2011) heeft hier daarom verder onderzoek naar gedaan. Volgens de informaliseringshypothese zijn de journalist en de nieuwsbronnen meer centraal te komen staan als sprekers. Dit heeft te maken met subjectiviteit. Informalisering werd door Vis daarom opgevat als een toename van subjectiviteit. Hierbij werd er onderscheid gemaakt tussen journalistsubjectiviteit en bronsubjectiviteit, wat wil zeggen dat gekeken werd of de subjectieve woorden uit de mond van de journalist kwamen of afkomstig waren van geciteerde bronnen (Vis, 2011: 53). Aan de hand van verschillende taalkundige indicatoren van subjectiviteit werden krantenartikelen uit 1950 en 2002 geanalyseerd en met elkaar vergeleken. Hieruit kwam naar voren dat de journalist zelf niet informeler is gaan schrijven, maar dat dagbladen steeds meer citaten zijn gaan gebruiken. De informalisering wordt dus veroorzaakt door de toename van directe citaten (Vis, 2011: 287).

2.3 Vertelperspectief

De strategie waarmee een journalist de afstand kan bepalen tot datgene waarover hij bericht, wordt *Erzähldistanz* genoemd (Smulders, 2013). Dit begrip wordt gebruikt om aan te geven dat de schrijver kan variëren in het perspectief dat hij geeft op de feiten in de wereld waarover hij bericht of vertelt. Er is altijd sprake van twee werelden, namelijk die van de verteller en die van de personages en het besef van die twee werelden scheidt de *Erzähldistanz* (Smulders, 2006: 21). Dit geldt ook voor nieuwsberichten, waar journalisten de ene wereld en bronnen de andere wereld vormen. Een journalist kan die afstand vergroten of verkleinen, door de nadruk te leggen op zichzelf als verteller of door juist nergens expliciet naar zichzelf te verwijzen.

Het gebruik van citaten is een manier om de afstand tussen journalist en lezer te verkleinen. Door bronnen aan het woord te laten, komt het nieuws dichterbij. Dit perspectief

wordt directe rede of personagetekst genoemd. Bij personagetekst legt de journalist de woorden in de mond van de bron, door middel van een citaat. De tekst tussen aanhalingstekens in het volgende voorbeeld is personagetekst.

(1) 'Wat een weertje vandaag hè', zei de oude man.

Kenmerkend voor personagetekst is dat die voornamelijk in de eerste en tweede persoon enkelvoud en in de voltooid verleden tijd geschreven is (Smulders, 2006: 19). Andere eigenschappen van personagetekst zijn aanwijzende of deiktische woorden die verwijzen naar de wereld waarin het personage zich bevindt, emotieve woorden, conatieve woorden, modale werk- en bijwoorden, woorden uit het particulier taalregister en incorrecte zinnen door de verstoring van de syntaxis (Bal, 1980).

Tegenover personagetekst staat vertellerstekst. Bij vertellerstekst wordt geen bron aan het woord gelaten, maar is enkel de journalist aan het woord. Onderstaande zin is hier een voorbeeld van.

(2) Het was slecht weer buiten.

Deze zin is puur geschreven vanuit een journalist. Vertellerstekst kenmerkt zich door de derde persoon enkelvoud, de onvoltooid verleden tijd en deiktische woorden die verwijzen naar een andere wereld dan die waarin het personage zich bevindt. Verder kenmerkt dit tekstsoort zich door de afwezigheid van elementen die bij personagetekst horen (Bal, 1980).

Naast personagetekst en vertellerstekst is er ook nog een derde vertelperspectief te onderscheiden, namelijk tekstinterferentie, wat ook wel Erlebte rede of vrije indirecte rede wordt genoemd. Dit is een mengvorm van voorgaande perspectieven. De woorden van de journalist worden hierbij gecombineerd met die van een bron, waardoor er onduidelijkheid ontstaat aan wie de woorden toe te schrijven zijn. Bij tekstinterferentie bevat een zin zowel kenmerken van vertellerstekst als personagetekst. De volgende zin bevat tekstinterferentie.

(3) De oude man ging zitten. Nu eerst even iets warmes drinken. Als dat zou kunnen.

'Nu' is een tijdsaanduiding vanuit de oude man, 'iets warmes' is spreektaal en dus particulier taalregister en 'kunnen' is een modaal werkwoord. De laatste twee zinnen zijn bovendien syntactisch niet correct. Het effect van zo'n mengtekst is dat de lezer mee kan kijken in het hoofd van een personage, zonder dat het personage letterlijk aan het woord gelaten wordt.

Bovengenoemde vertelperspectieven zijn in combinatie met *Erzähldistanz* onderzocht. Arkink (2013) heeft onderzocht of tekstinterferentie toegenomen is door krantenartikelen uit 1950 en 2012 met elkaar te vergelijken. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat er in 2012 niet meer tekstinterferentie voorkwam in krantenartikelen. Wel was er een toename van personagetekst en daaraan gekoppeld ook een verkleining van de *Erzähldistanz*. Pietersma (2013) heeft een vergelijkbaar onderzoek uitgevoerd. In dit

onderzoek werden artikelen met het overkoepelende thema 'de troonopvolging' uit 1948, 1980 en 2013 met elkaar vergeleken en geanalyseerd op perspectief, vertelafstand en subjectiviteit. Uit dit onderzoek bleek opnieuw dat de directe rede was toegenomen en dat de vertelafstand daardoor kleiner was geworden. Hier werd echter ook een toename van tekstinterferentie gevonden; het aantal keer dat dit perspectief voorkwam was verdubbeld ten opzichte van 1950. Er was dus sprake van een veranderde schrijfstijl. De vraag die in dergelijk onderzoek echter nog onbeantwoord blijft is hoe lezers deze verschillende perspectieven waarderen en wat lezers willen van het nieuws.

2.4 Verschil tussen jongeren en ouderen

Wat lezers van het nieuws verwachten kan verschillend zijn voor jongeren en ouderen. Tieners, twintigers en vroeg-dertigers lezen minder vaak kranten en stemmen minder vaak af op het Journaal dan hun ouders en grootouders. 'Nieuws is grijs', aldus Wijnberg (2013). Toch denkt hij niet dat jongeren niets om nieuws geven, maar dat er wat anders aan de hand is. De vaak zo hooggewaardeerde objectiviteit zorgt volgens Wijnberg voor een generatiekloof. Ouderen willen 'news, not views', terwijl voor jongeren het tegenovergestelde geldt. Voor hen is wie iets vertelt net zo belangrijk als wat er verteld wordt (Wijnberg, 2013).

Costera Meijer (2006) heeft een kwalitatief publieksonderzoek gedaan naar de nieuwsbehoefte van jongeren. Een belangrijk resultaat van haar onderzoek was dat jonge mensen niet ongeïnteresseerd zijn in nieuws, maar op zoek zijn naar de betekenis van nieuws. Informatie komt pas over als het 'in een jasje zit van persoonlijke ervaring (Costera Meijer, 2006: 51). De veranderde nieuwsbehoefte wordt door Costera Meijer ook wel *bodysnatches* genoemd. Jongeren willen volgens haar de emoties ervaren van de hoofdpersonen uit het nieuws.

Het kan ook zo zijn dat jongeren en ouderen verschillend op nieuwsberichten reageren. Houben (2001) onderzocht lezersreacties op parafrases en citaten in krantenartikelen. Elke proefpersoon kreeg een tekst met citaten en een tekst met parafrases te lezen en moest vervolgens vragen beantwoorden die betrekking hadden op tekstwaardering en overtuigingskracht. Er werd gebruik gemaakt van twee verschillende teksten en bij een van de teksten werden effecten tussen leeftijd en tekstversie gevonden. Ouderen vonden het bericht met citaten aantrekkelijker en jongeren vonden hetzelfde bericht begrijpelijker. Ook bij overtuigingskracht speelde leeftijd een rol. Jongeren vonden op basis van de tekst met citaten de persoon in de tekst onschuldig, terwijl ouderen die dezelfde versie hadden gelezen diegene wel schuldig bevonden. Voor de andere tekst in het onderzoek werden deze effecten niet gevonden. Hieruit blijkt dat jongeren en ouderen verschillend kunnen reageren op nieuwsberichten, maar wat deze verschillen precies inhouden is niet

eenduidig. Hiervoor zijn er nog te weinig effecten gevonden. Bovendien golden de resultaten van Houben (2001) slechts voor één tekst, waardoor dit niet te generaliseren valt over andere tekstonderwerpen. Reden te meer om het verschil tussen jongeren en ouderen in dit onderzoek nader te bestuderen.

2.5 De probleemstelling

Op basis van de eerder beschreven onderzoeken kan geconcludeerd worden dat de journalistieke schrijfstijl veranderd is. Journalisten kunnen verschillende perspectieven hanteren, maar over hoe deze perspectieven gewaardeerd worden is minder bekend. Dit geldt zeker wanneer het gaat over tekstinterferentie. Over deze techniek is immers nog niet bekend wat de waardering ervan is. Een andere vraag is of de verschillende perspectieven ook invloed hebben op de mate waarin iemand zich kan inleven in de nieuwsgebeurtenis. Jongeren willen zich namelijk in kunnen leven en emoties van de bronnen kunnen ervaren (Costera Meijer, 2006). Is het wellicht zo dat lezers zich in een personagetekst of tekst met tekstinterferentie beter in kunnen leven dan in een vertellerstekst?

Het kunnen inleven in verhalen wordt in de literatuur transportatie genoemd (Green & Brock, 2000). Transportatie bestaat volgens Green en Brock uit drie dimensies: de mate van aandacht, voorstelling en affectieve betrokkenheid. Aandacht voor de tekst houdt in dat de lezer zich goed kan concentreren op de tekst en zich daarbij afsluit van de wereld om zich heen. De dimensie voorstelling heeft te maken met de mate waarin de lezer zich de verhaalwereld, karakters en gebeurtenissen levendig voor kan stellen. Affectieve betrokkenheid wil zeggen dat de lezer zich zo kan inleven in de hoofdpersoon en de gebeurtenissen van het verhaal, dat het net lijkt alsof hij ze zelf beleeft. Dit geldt voor verhalen, maar kan ook doorgetrokken worden naar nieuwsberichten. Citaten zouden er bijvoorbeeld voor kunnen zorgen dat het voor de lezer makkelijker wordt om zich de nieuwsgebeurtenis voor te stellen. Het is echter nog niet bekend wat de daadwerkelijke invloed is van de verschillende perspectieven op de inleving in krantenartikelen. Dit is daarom in het huidige onderzoek meegenomen. Voor dit onderzoek is op basis van de besproken theorie de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

Wat is het effect van perspectief op de waardering van en de transportatie in krantenartikelen en verschilt dit voor jongeren en ouderen?

In het volgende hoofdstuk zal de methode besproken worden die gehanteerd is om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden.

3. Methode

In dit hoofdstuk wordt de methode die voor dit onderzoek gebruikt is besproken. Eerst zal de onderzoeksopzet uitgelegd worden, daarna komt het materiaal en de instrumentatie aan bod. Vervolgens worden de samenstelling van de steekproef en de afnameprocedure beschreven en tot slot wordt de verwerking van de gegevens besproken.

3.1 Onderzoeksopzet

Dit onderzoek betrof een 3x2 ontwerp. De onafhankelijke variabelen waren perspectief en leeftijd. Er zijn drie verschillende perspectieven gehanteerd, namelijk personagetekst, tekstinterferentie en vertellerstekst. Er waren twee verschillende leeftijdscategorieën: jongeren van 18 tot 35 en ouderen van 36 tot 65 jaar. De variabele leeftijd is meegenomen als moderator, wat wil zeggen dat gekeken is of de relatie tussen perspectief enerzijds en waardering en transportatie anderzijds beïnvloed werd door leeftijd.

De variabelen onderwerp en volgorde zijn meegenomen als controlevariabelen. Wat betreft onderwerp is ervoor gekozen om niet slechts één onderwerp te nemen, maar twee. Dit om mono-operationalisatie te voorkomen. Eventuele effecten van perspectief hangen dus niet af van slechts één tekst. De teksten gingen respectievelijk over een brand en een ongeluk. Om te voorkomen dat effecten te wijten zouden kunnen zijn aan de volgorde waarin de teksten gelezen werden, is gevarieerd in volgorde. De helft van de proefpersonen kreeg eerst de tekst over de brand en daarna de tekst over het ongeluk te lezen en de andere helft kreeg eerst de tekst over het ongeluk en daarna de tekst over de brand te lezen. Elke proefpersoon kreeg maar één perspectief te lezen, beide teksten waren dus per proefpersoon in hetzelfde perspectief. Dit resulteerde in drie versies op basis van de drie perspectieven.

De afhankelijke variabelen in dit onderzoek waren waardering en transportatie. Waardering is gemeten met de deelconstructen aantrekkelijkheid, betrouwbaarheid, informatiewaarde en afstand. Transportatie is gemeten met de deelconstructen voorstelling, aandacht en affectieve betrokkenheid. Deze constructen worden verder uitgewerkt in paragraaf 3.3, waar de vragenlijst wordt besproken.

3.2 Materiaal

Voor dit onderzoek zijn twee krantenartikelen aangepast. Als uitgangspunt zijn bestaande artikelen genomen, omdat op die manier de realiteit het beste benaderd kon worden. De ene tekst ging over een brand en de andere tekst over een ongeluk. Dit zijn onderwerpen waar gevoelens bij betrokken zijn en waar personagetekst of tekstinterferentie dus goed toe te passen zijn. Dit zou veel minder geschikt zijn bij een strikt zakelijk of economisch onderwerp.

Een andere overeenkomst tussen deze teksten is dat ze beide betrekking hebben op binnenlands nieuws.

De tekst over de brand kwam oorspronkelijk uit de regionale krant 'De Gelderlander'. Een persbericht van deze brand is verschenen op de websites van bijvoorbeeld het AD, de Volkskrant, de Telegraaf, de Metro en verschillende regionale kranten, zoals de Veenendaalse krant en het Haarlems dagblad. De tekst over het ongeluk is onder andere verschenen in de Volkskrant, het ND, de Telegraaf, het AD en op websites zoals nu.nl en een blog met ervaringen van politieagenten.

Van de artikelen zijn versies met vertellerstekst, personagetekst tekstinterferentie gemaakt. De vertellerstekst was de neutrale versie. Bij de personagetekst en de tekstinterferentie werden steeds dezelfde gedeelten gemanipuleerd. De informatie is in alle versies gelijk gehouden, zodat de relatie tussen perspectief enerzijds en tekstwaardering en transportatie anderzijds niet aan verschil in informatie zou toe te wijzen kunnen zijn.

In tabel 1 is een voorbeeld te zien van de manipulaties in de tekst over de brand.

Tabel 1. Voorbeeld van manipulaties in de tekst over de brand.

Vertellerstekst	Tekstinterferentie	Personagetekst
<p>Peter Oversteegen, eigenaar van het gelijknamige evenementenbureau annex fietsen-, scooter- en stepsverhuur, was zaterdagavond met zijn vrouw Marjolein op een feest in Den Haag. Toen werd hij gebeld dat er brand was in het kantoor en de berging van de zaak. Hij is er onmiddellijk heengegaan, maar alle binnen gestalde elektrische fietsen, mountainbikes en 43 elektrische scooters bleken inmiddels verloren.</p>	<p>Peter Oversteegen, eigenaar van het gelijknamige evenementenbureau annex fietsen-, scooter- en stepsverhuur, was zaterdagavond met zijn vrouw Marjolein op een feest in Den Haag. <u>De telefoon: brand! In het kantoor en de berging van de zaak! Vliegensvlug naar het oosten des lands. Te laat.</u> Alle binnen gestalde elektrische fietsen, mountainbikes en 43 elektrische scooters bleken inmiddels verloren.</p>	<p>Peter Oversteegen, eigenaar van het gelijknamige evenementenbureau annex fietsen-, scooter- en stepsverhuur, was zaterdagavond met zijn vrouw Marjolein op een feest in Den Haag. <u>"Ik werd gebeld dat er een brand was in het kantoor en de berging van de zaak. Ik ben er vliegensvlug heen gegaan."</u> zegt hij. <u>"maar ik was te laat."</u> Alle binnen gestalde elektrische fietsen, mountainbikes en 43 elektrische scooters bleken inmiddels verloren.</p>

De verschillen tussen de versies houden in dat ze elk vanuit een ander perspectief zijn geschreven. De vertellerstekst is puur vanuit het oog van de journalist geschreven, aan de personagetekst zijn citaten vanuit het oogpunt van een bron toegevoegd en de tekstinterferentie is een mengvorm van de beide andere perspectieven. De tekstinterferentie is gemaakt aan de hand van de in 2.3 genoemde kenmerken van personagetekst. Als deze

kenmerken voorkomen in een tekst die geen letterlijk citaat is, maar wel toe te schrijven is aan de bron, is er dus sprake van tekstinterferentie. In het voorbeeld *De telefoon: brand! In het kantoor en de berging van de zaak! Vliegenvlug naar het oosten des lands. Te laat* valt de verstoring van de syntaxis heel erg op. Ook zijn er woorden uit het particulier taalregister toegevoegd, zoals het woord *vliegenvlug*. In tabel 2 is een voorbeeld opgenomen van de manipulaties in de tekst over het ongeluk.

Tabel 2. Voorbeeld van manipulaties in de tekst over het ongeluk.

Vertellerstekst	Tekstinterferentie	Personagetekst
Vrijdag 8 maart kwam een melding binnen vanuit de alarmcentrale over een ongeval dat had plaatsgevonden op de A2. Kats snelde zich op zijn motor naar het ongeluk. Ter plaatse zag hij dat het voor het jonge slachtoffer te laat was. Het lichaam was zo erg beklemd geraakt dat de jongen bij het losknippen zou overlijden. Kats kreeg de taak de ouders van het slachtoffer te halen, zodat ze afscheid konden nemen van hun zoon. Het was op dat moment al druk op de weg.	Vrijdag 8 maart. <u>Een melding van de alarmcentrale: ongeval op de A2. Als de wiedeweerga op de motor. Tevergeefs.</u> Ter plaatse zag Kats dat het voor het jonge slachtoffer te laat was. Het lichaam was zo erg beklemd geraakt dat de jongen bij het losknippen zou overlijden. <u>Aan mij de taak de ouders te halen, zodat ze afscheid kunnen nemen van hun zoon. Het is nu al druk op de weg.</u>	Vrijdag 8 maart kwam een melding binnen vanuit de alarmcentrale <u>“Een ongeval op de A2,”</u> vertelt Kats. <u>“Ik sprong meteen op mijn motor.”</u> Ter plaatse zag hij dat het voor het jonge slachtoffer te laat was. Het lichaam was zo erg beklemd geraakt dat de jongen bij het losknippen zou overlijden. Kats vertelt: <u>“Ik kreeg de taak de ouders te halen, zodat ze afscheid konden nemen van hun zoon. Het was op dat moment al druk op de weg.”</u>

Bij de tekstinterferentie valt in de zinnen *Een melding van de alarmcentrale: ongeval op de A2. Als de wiedeweerga op de motor. Tevergeefs* opnieuw de verstoring van de syntaxis op. Daarnaast is *als de wiedeweerga* een sterk voorbeeld van particulier taalregister. De zin *Aan mij de taak de ouders te halen, zodat ze afscheid kunnen nemen van hun zoon* bevat het modale werkwoord *kunnen* en in de zin *Het is nu al druk op de weg* is *nu* een deiktisch element gezien vanuit het personage.

De teksten waren redelijk kort, zodat het niet teveel moeite zou kosten om geconcentreerd te lezen. Beide teksten bevatten vier alinea's. De tekst over de brand bestond uit ongeveer 200 woorden en de tekst over het ongeluk uit ongeveer 300 woorden. De volledige teksten zijn opgenomen in Bijlage 1 en 2.

Voor de twee tekstonderwerpen is de algemene waardering geëvalueerd door middel van het rapportcijfer dat de lezers aan de tekst moesten geven. De tekst over de brand had een gemiddeld cijfer van 5.7 en de tekst over het ongeluk werd gemiddeld met een 6.8

beoordeeld. Dit was een significant verschil ($F(1, 194) = 87.00, p < 0.001$). De tekst over het ongeluk werd dus altijd hoger gewaardeerd dan de tekst over de brand.

3.3 Instrumentatie

De vragenlijst begon met een vraag over hoe grondig de tekst gelezen is. Deze vraag moest beantwoord worden op een zevenpunts oneens/eens-schaal. Daarna kwamen de vragen over de waardering en transportatie, die ook op een zevenpunts-Likertschaal beantwoord moesten worden. De vragen stonden door elkaar en waren niet gegroepeerd per construct. De helft van de vragen was positief geformuleerd en de helft negatief, om ervoor te zorgen dat respondenten op bleven letten en niet overal hetzelfde invulden. Het hoofdconstruct tekstwaardering bevatte vier deelconstructen met elk vier vragen: aantrekkelijkheid (A), betrouwbaarheid (B), informatiewaarde (C) en afstand (D).

- A) Het krantenartikel is levendig.
 - Het krantenartikel is saai.
 - Het krantenartikel is afwisselend.
 - Het krantenartikel is langdradig.
- B) Het krantenartikel geeft de werkelijkheid gekleurd weer.
 - Het krantenartikel is objectief.
 - Het krantenartikel is ongeloofwaardig.
 - Het krantenartikel is aannemelijk.
- C) Het krantenartikel geeft mij voldoende informatie.
 - Het krantenartikel is relevant.
 - Het krantenartikel bevat overbodige informatie.
 - Het krantenartikel is nieuwswaardig.
- D) Het krantenartikel is geschreven in een persoonlijke stijl.
 - Het krantenartikel komt zakelijk over.
 - Het krantenartikel komt afstandelijk over.
 - Het krantenartikel is toegankelijk.

De Cronbach's Alpha van het cluster aantrekkelijkheid was redelijk ($\alpha = 0.76$). Hetzelfde valt te zeggen voor de clusters informatiewaarde ($\alpha = 0.81$) en afstand ($\alpha = 0.70$). Voor deze clusters is daarom het gemiddelde bepaald. Het vragencluster betrouwbaarheid had echter een lage Cronbach's Alpha ($\alpha = 0.42$). Om te achterhalen welke vragen in dit cluster met

elkaar samenhangen is er een factoranalyse uitgevoerd. De resultaten van deze analyse staan in tabel 3.

Tabel 3. Resultaten Factoranalyse voor het vragencluster betrouwbaarheid.

	1	2
Het krantenartikel is aannemelijk	0.810	
Het krantenartikel is ongeloofwaardig	0.809	
Het krantenartikel geeft de werkelijkheid gekleurd weer		0.885
Het krantenartikel is objectief		0.592

Uit de factoranalyse kwam naar voren dat de vraag over aannemelijkheid en de vraag over ongeloofwaardigheid hoog met elkaar samen hingen. Van deze twee vragen is daarom het gemiddelde berekend en een nieuw construct gemaakt met de naam geloofwaardigheid ($\alpha = 0.59$). De overige twee vragen bleken niet hoog genoeg samen te hangen, deze zijn daarom apart behandeld in de analyses.

De vragen over het hoofdconstruct transportatie waren gebaseerd op de Transportation Scale van Green en Brock (2000). Er waren drie deelconstructen met elk vier vragen: voorstelling (E), aandacht (F) en affectieve betrokkenheid (G).

E) Tijdens het lezen stelde ik mij het verhaal voor in mijn hoofd.

Ik kan me weinig voorstellen bij het krantenartikel.

Tijdens het lezen was het alsof ik bij de gebeurtenissen aanwezig was.

Tijdens het lezen voelde ik me buiten de gebeurtenis staan.

F) Het krantenartikel had mijn volledige aandacht.

Tijdens het lezen was ik volledig geconcentreerd op het krantenartikel.

Tijdens het lezen was ik mij bewust van de omgeving om mij heen.

Ik kon mijn aandacht niet bij het krantenartikel houden.

G) Het krantenartikel heeft mij geraakt.

Het krantenartikel heeft geen gevoelens bij mij losgemaakt.

Tijdens het lezen voelde het alsof de gebeurtenissen uit het krantenartikel mijzelf waren overkomen.

Ik kon me niet inleven in de gebeurtenissen uit het krantenartikel.

Het vragencluster voorstelling had een voldoende betrouwbaarheid ($\alpha = 0.73$). Dit gold eveneens voor de clusters aandacht ($\alpha = 0.75$) en affectieve betrokkenheid ($\alpha = 0.72$). Hiervoor is daarom het gemiddelde bepaald.

Na het beantwoorden van de vragen over tekstwaardering en transportie moesten de proefpersonen de tekst een rapportcijfer geven. Dit werd bij beide teksten gevraagd. Aan het einde van de vragenlijst werd gevraagd naar een drietal demografische gegevens (leeftijd, geslacht en opleidingsniveau). Daarnaast werd nog gevraagd hoe vaak proefpersonen de krant lazen (dagelijks, regelmatig, zelden, nooit) en moesten zij bij een zevental stellingen, die samenhangen met de dimensies van waardering en transportatie, hun persoonlijke voorkeur aangeven over wat zij belangrijk vonden in het nieuws. De vragenlijst zoals die gebruikt is bij de afname, is terug te vinden in bijlage 3. De vragen waren voor elke versie hetzelfde, alleen de volgorde van de teksten verschilde per versie.

3.4 Samenstelling steekproef

Aan het onderzoek deden 216 respondenten mee. Hiervan was 32.9 procent man en 67.1 procent vrouw. 50.5 procent bestond uit jongeren tussen de 18 en 35 en 49.5 procent bestond uit ouderen tussen de 36 en 65. Van de respondenten had 33.3 procent een MBO opleiding gedaan, 36.6 procent een HBO opleiding en 30.1 procent een WO opleiding. Geslacht was gelijk verdeeld over de tekstversies ($\chi^2 (2) = 0.18, p = 0.91$) Dit gold eveneens voor leeftijd ($\chi^2 (2) = 0.12, p = 0.94$) en opleidingsniveau ($\chi^2 (4) = 4.92, p = 0.30$).

Jongeren en ouderen bleken in leeswijze van elkaar te verschillen ($\chi^2 (1) = 9.26, p = 0.003$). Ouderen lazen de teksten grondiger dan jongeren. Jongeren en ouderen verschilden ook van elkaar in de mate waarin ze de krant lazen ($\chi^2 (1) = 11.56, p = 0.001$). Ouderen waren meer dagelijkse lezers dan jongeren.

3.5 Afnameprocedure

De respondenten voor dit onderzoek zijn op verschillende locaties benaderd en gevraagd om deel te nemen aan een onderzoek door een vragenlijst in te vullen. Voorbeelden van afnamelocaties zijn de trein, de universiteitsbibliotheek en bij mensen thuis. De vragenlijsten zijn allemaal schriftelijk afgenomen, in aanwezigheid van een proefleider, zodat er controle was over hoe de vragenlijst ingevuld werd. Op het voorblad van de vragenlijst stond een duidelijke instructie. Mondelinge toelichting werd alleen gegeven als respondenten niet begrepen wat de bedoeling was. Het invullen van de vragenlijst duurde ongeveer tien minuten. Na de afname merkte een van de respondenten op dat veel vragen op elkaar leken. Dit werd door andere respondenten niet opgemerkt, of in ieder geval niet aangegeven. Sommige respondenten gaven aan dat ze de nieuwsberichten al eerder hadden gelezen. Verder was er geen kritiek en zorgde de vragenlijst niet voor onduidelijkheid.

3.6 Verwerking gegevens

Alle vragenlijsten zijn ingevoerd in IBM SPSS Statistics versie 20. De vragen die negatief gesteld waren zijn omgepoold, zodat een hoge score altijd samenhang met een positief oordeel.

De hoofdeffecten van perspectief en de interacties met perspectief zijn gemeten aan de hand van ANOVA's met herhaalde metingen. Voor deze toets is gekozen omdat elke respondent twee teksten had gelezen. De variabele onderwerp was dus de binnen-proefpersonen factor. De tussen-proefpersonen factoren waren perspectief, volgorde en leeftijd. Als er een effect was van perspectief, zijn er paarsgewijze vergelijkingen uitgevoerd om te kijken welke versies significant van elkaar verschilden.

De variabelen opleidingsniveau, sekse, leeswijze en de frequentie van het lezen van krantenartikelen, zijn in eerste instantie ook meegenomen in de analyses. Voor opleidingsniveau en sekse waren er geen significante interacties met perspectief. Deze variabelen zijn daarom niet meegenomen in de uiteindelijk analyses. Leeswijze en frequentie zijn ook niet meegenomen, omdat het onderzoek hierdoor te omvangrijk werd voor het tijdsbestek waarin het uitgevoerd moest worden. Er is daarom voor gekozen om deze variabelen alleen te gebruiken bij het beschrijven van de steekproef en ze niet mee te nemen in de uiteindelijke analyses. Hetzelfde geldt voor de laatste vragen van de vragenlijst, die gingen over de voorkeur van lezers. Het was niet eenduidig hoe deze vragen in de analyses gekoppeld konden worden aan de constructen waardering en transportatie en daarom is besloten om deze vragen bij de analyse buiten beschouwing te laten.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het experiment besproken. In paragraaf 4.1 zullen de rapportcijfers voor de teksten besproken worden. Paragraaf 4.2 zal ingaan op de resultaten wat betreft de waardering en in paragraaf 4.3 zullen de resultaten omtrent transportatie behandeld worden.

4.1 Rapportcijfer

De gemiddelden en standaarddeviaties voor rapportcijfer in relatie tot perspectief en leeftijd zijn opgenomen in tabel 4.

Tabel 4. Gemiddelden en standaarddeviaties (s.d.) voor rapportcijfer in relatie tot perspectief en leeftijd.

	Personagetekst	Tekstinterferentie	Vertellerstekst
Jongeren	6.34 (0.18)	5.96 (0.17)	5.73 (0.17)
Ouderen	6.76 (0.17)	6.44 (0.17)	6.48 (0.18)
Totaal	6.55 (0.12)	6.20 (0.12)	6.10 (0.12)

Er was een hoofdeffect van perspectief op rapportcijfer ($F(2, 194) = 3.74, p = 0.03, \eta^2 = 0.04$). Paarsgewijze vergelijkingen lieten zien dat de personagetekst een hoger cijfer kreeg dan de vertellerstekst ($p = 0.02$) en dat er geen verschil was tussen personagetekst en tekstinterferentie ($p = 0.12$) en geen verschil tussen tekstinterferentie en vertellerstekst ($p = 0.78$).

Daarnaast was er een interactie tussen perspectief en leeftijd ($F(3, 194) = 5.34, p = 0.001, \eta^2 = 0.08$). Gesplitste analyses lieten zien dat de jongeren de drie perspectieven geen verschillende cijfers gaven ($F(2, 97) = 2.81, p = 0.07, \eta^2 = 0.06$). Hetzelfde gold voor de ouderen, zij gaven iedere tekstversie vergelijkbare cijfers ($F(2, 97) = 1.25, p = 0.29, \eta^2 = 0.03$). De interactie was dus niet toe te schrijven aan een van de beide leeftijdsgroepen. Er was bij rapportcijfer geen interactie tussen perspectief en onderwerp ($F < 1$).

4.2 Waardering

Wat betreft de waardering werden er geen significante effecten gevonden op het cluster geloofwaardigheid (alle F 's $< 1.61, p > 0.17$) en de losse vragen over gekleurdheid (alle F 's $< 2.87, p > 0.06$) en objectiviteit (alle F 's $< 2.27, p > 0.11$). Voor de overige deelconstructen werden wel effecten gevonden. Deze zullen hier achtereenvolgens besproken worden. De gemiddelden en standaarddeviaties voor het construct aantrekkelijkheid in relatie tot perspectief zijn terug te vinden in tabel 5.

Tabel 5. Gemiddelden en standaarddeviaties (s.d.) voor aantrekkelijkheid in relatie tot perspectief (1=laag, 7 =hoog).

	Personagetekst	Tekstinterferentie	Vertellerstekst
Aantrekkelijkheid	4.55 (0.10)	4.34 (0.10)	4.06 (0.10)

Er was een hoofdeffect van perspectief op aantrekkelijkheid ($F(2, 204) = 5.67, p = 0.004, \eta^2 = 0.05$). Uit de paarsgewijze vergelijkingen bleek dat de personagetekst aantrekkelijker werd gevonden dan de vertellerstekst ($p = 0.003$). Er waren geen verschillen tussen de personagetekst en tekstinterferentieversie ($p = 0.35$) en tussen tekstinterferentie en vertellerstekst ($p = 0.15$). Er was geen interactie tussen perspectief en leeftijd ($F(3, 204) = 1.92, p = 0.13$) en tussen perspectief en onderwerp ($F < 1$).

De gemiddelden en standaarddeviaties voor informatiewaarde in relatie tot perspectief en leeftijd zijn opgenomen in tabel 6.

Tabel 6. Gemiddelden en standaarddeviaties (s.d.) voor informatiewaarde in relatie tot perspectief en leeftijd (1=laag, 7 =hoog).

	Personagetekst	Tekstinterferentie	Vertellerstekst
Jongeren	4.45 (0.16)	3.81 (0.15)	4.01 (0.15)
Ouderen	4.81 (0.15)	4.68 (0.15)	4.57 (0.15)
Totaal	4.63 (0.11)	4.24 (0.11)	4.31 (0.11)

Er was een hoofdeffect van perspectief op informatiewaarde ($F(2, 204) = 3.51, p = 0.03, \eta^2 = 0.03$). Paarsgewijze vergelijkingen wezen uit dat de lezers de personagetekst meer informatiewaarde vonden hebben dan de versie met tekstinterferentie ($p = 0.045$). Tussen personagetekst en vertellerstekst bestond geen verschil ($p = 0.12$) en tussen tekstinterferentie en vertellerstekst ook niet ($p = 0.91$).

Daarnaast was er een interactie tussen perspectief en leeftijd ($F(3, 204) = 8.01, p < 0.001, \eta^2 = 0.11$). Gesplitste analyses toonden aan dat alleen de jongeren de perspectieven een verschillende informatiewaarde vonden hebben ($F(2, 103) = 3.65, p = 0.03, \eta^2 = 0.07$). De oudere lezers vonden de verschillende tekstversies een vergelijkbare informatiewaarde hebben ($F(2, 101) = 0.72, p = 0.49, \eta^2 = 0.01$). Er was geen interactie tussen perspectief en onderwerp ($F < 1$). De gemiddelden en standaarddeviaties voor afstand in relatie tot perspectief zijn opgenomen in tabel 7.

Tabel 7. Gemiddelden en standaarddeviaties (s.d.) voor afstand in relatie tot perspectief (1=laag, 7=hoog).

	Personagetekst	Tekstinterferentie	Vertellerstekst
Afstand	5.20 (0.10)	5.18 (0.10)	4.82 (0.10)

Er was een hoofdeffect van perspectief op afstand ($F(2, 204) = 4.95, p = 0.01, \eta^2 = 0.05$). Uit de paarsgewijze vergelijkingen bleek dat de vertellerstekst afstandelijker was dan de personagetekst ($p = 0.02$) en tekstinterferentieversie ($p = 0.03$). Tussen personagetekst en tekstinterferentie was er geen verschil ($p = 0.99$). Er waren geen interactie-effecten bij afstand (alle F 's < 1).

4.3 Transportatie

Wat betreft de transportatie waren er geen enkele significante effecten voor de deelconstructen voorstelling (alle F 's < 1) en affectieve betrokkenheid (Hoofdeffect perspectief ($F(2, 203) = 2.92, p = 0.06$; interacties alle F 's $< 1.65, p > 0.18$). Voor het deelconstruct aandacht is wel een effect gevonden. De gemiddelden en standaarddeviaties voor aandacht in relatie tot perspectief en leeftijd zijn opgenomen in tabel 8.

Tabel 8. Gemiddelden en standaarddeviaties (s.d.) voor aandacht in relatie tot perspectief en leeftijd (1=laag, 7=hoog).

	Personagetekst	Tekstinterferentie	Vertellerstekst
Jongeren	4.17 (0.15)	4.16 (0.15)	4.27 (0.15)
Ouderen	4.90 (0.15)	4.69 (0.15)	4.45 (0.15)

Er was geen hoofdeffect van perspectief op aandacht ($F < 1$) en ook geen interactie tussen perspectief en onderwerp ($F < 1$).

Wel was er een interactie tussen perspectief en leeftijd op aandacht ($F(3, 204) = 5.99, p = 0.001, \eta^2 = 0.08$). Gesplitste analyses lieten zien dat de jongeren niet anders reageerden op de drie perspectieven in termen van hun aandachtstrekende functie ($F(2, 103) = 0.14, p = 0.87, \eta^2 = 0.003$). Ook de oudere lezers vonden dat de drie tekstversies niet verschilden in de mate waarin ze de aandacht trokken ($F(2, 101) = 2.70, p = 0.07, \eta^2 = 0.05$). De interactie was dus niet toe te wijzen aan een van de beide leeftijdsgroepen.

5. Conclusie

De onderzoeksvraag waar dit onderzoek zich op richtte luidde als volgt: *Wat is het effect van perspectief op de waardering van en de transportatie in krantenartikelen en verschilt dit voor jongeren en ouderen?*

In dit hoofdstuk zal deze vraag beantwoord worden aan de hand van de gegeven rapportcijfers en de resultaten voor de dimensies van tekstwaardering en transportatie. Er werden geen interacties gevonden tussen perspectief en onderwerp. De resultaten gelden dus voor beide tekstonderwerpen.

Bij de rapportcijfers kwam naar voren dat de verschillende perspectieven ook voor verschillende beoordelingen zorgden. De personagetekst werd namelijk hoger beoordeeld dan de vertellerstekst. Tussen de beoordeling van de personagetekst en de tekstinterferentieversie bleek geen verschil te zijn. Hetzelfde geldt voor de tekstinterferentie en de vertellerstekst. Overall was er een interactie tussen perspectief en leeftijd, hoewel die niet toe te schrijven was aan een van de beide leeftijdsgroepen.

Wat betreft de waardering hadden de verschillende perspectieven geen invloed op de geloofwaardigheid, objectiviteit en gekleurdheid van de krantenartikelen. De aantrekkelijkheid van de teksten werd wel beïnvloed door perspectief. De personagetekst werd aantrekkelijker gevonden dan de vertellerstekst. Tussen de andere perspectieven waren er geen verschillen. Bij het deelconstruct informatiewaarde bleek dat de lezers de personagetekst meer informatie vonden hebben dan de versie met tekstinterferentie. De personagetekst en vertellerstekst werden op dit punt niet verschillend beoordeeld en de lezers vonden ook de tekstinterferentieversie en de vertellerstekst niet verschillen in de informatiewaarde. Deze resultaten bleken voor rekening van de jongeren te liggen, de ouderen vonden namelijk dat alle drie de versies een vergelijkbare informatiewaarde hadden.

Bij de laatste dimensie van de waardering, de afstand tussen de lezer en de tekst, bleek dat de vertellerstekst het meest afstandelijk werd gevonden. De vertellerstekst werd als afstandelijker gezien dan zowel de personagetekst als de tekst met tekstinterferentie. Tussen de personagetekst en de tekstinterferentieversie bestond geen verschil. Deze oordelen vallen deels terug te koppelen aan de theorie over vertelafstand. Theoretisch gezien is er bij vertellerstekst een grotere afstand tussen de tekst en de lezer dan bij tekstinterferentie en personagetekst (Smulders, 2006; Arkink, 2013; Pietersma, 2013). Dit blijkt ook in dit onderzoek. Er is echter geen verschil gevonden tussen personagetekst en tekstinterferentie, terwijl op basis van deze theorie personagetekst nog dichter bij de lezer zou moeten staan dan de tekst met tekstinterferentie.

Op transportatie waren er nauwelijks effecten. Perspectief had geen enkele invloed op de voorstelling die lezers zich konden maken van het krantenartikel. Ook was er geen invloed op de affectieve betrokkenheid, wat wil zeggen dat lezers bij het ene perspectief niet meer geraakt werden dan bij het andere perspectief. Bij aandacht was er een relatie tussen perspectief en leeftijd. Overall was er sprake van een interactie, maar deze was niet toe te wijzen aan een van beide leeftijdsgroepen.

De verschillen tussen jongeren en ouderen in dit onderzoek lijken niet aan te sluiten op eerder onderzoek (Costera Meijer, 2006). Costera Meijer stelde dat jongeren voorkeur hebben voor persoonlijke ervaringen en dat ze emoties willen ervaren van de hoofdpersonen uit het nieuws. Uit de interacties tussen perspectief en leeftijd in huidig onderzoek blijkt niet dat jongeren meer voorkeur hebben voor personagetekst dan ouderen. Er is dus niet zozeer sprake van een veranderde nieuwsbehoefte. Ook is er geen sprake van de generatiekloof waar Wijnberg (2013) het over heeft. De personagetekst werd vaak als hoogst gewaardeerd en als dit zo was, gold dit voor zowel jongeren als ouderen. Blijkbaar willen ouderen dus ook 'views' en niet alleen 'news'.

Geconcludeerd kan worden dat in dit onderzoek de personagetekst over het algemeen als beste gewaardeerd werd. Dit was namelijk het geval bij rapportcijfer, aantrekkelijkheid en informatiewaarde. Voor de vertellerstekst en de tekstinterferentie was het patroon wisselend, soms werd de ene beter beoordeeld en soms de andere. Hierdoor kan dus niet gesteld worden dat tekstinterferentie tot betere waardering leidde dan vertellerstekst of andersom. Alleen bij afstand kwam er een duidelijk verschil naar voren; de vertellerstekst werd als afstandelijker gezien dan de tekstinterferentieversie. Wat betreft de transportatie kan gezegd worden dat perspectief over het algemeen geen invloed had op de inleving in krantenartikelen, alleen bij aandacht was er een relatie tussen perspectief en leeftijd. Jongeren en ouderen verschilden soms van elkaar in hun beoordeling, maar deze verschillen waren niet eenduidig, waardoor niet gezegd kan worden dat jongeren en ouderen daadwerkelijk van elkaar verschillen in de waardering van en de inleving in krantenartikelen.

6. Discussie

In dit hoofdstuk zullen de beperkingen van huidig onderzoek besproken worden en zullen suggesties voor vervolgonderzoek gegeven worden.

Allereerst verdient het cluster betrouwbaarheid enige aandacht. Dit cluster vormde een onderdeel van de tekstwaardering. De vragen in dit cluster bleken echter niet voldoende samen te hangen. Twee van de vier vragen bleken wel samenhang te vertonen en die zijn daarom samengenomen tot een nieuw cluster en de andere twee vragen zijn los geanalyseerd. Dit leverde echter geen significante resultaten op. Dit zou kunnen komen doordat de vragen niet goed geformuleerd waren. Hieruit blijkt dat betrouwbaarheid met deze vragen niet gemeten wordt er en dat er in het vervolg gebruik gemaakt moet worden van andere vragen.

Bij de afname van het onderzoek gaven sommige respondenten aan dat ze het krantenartikel al eerder hadden gelezen. Desbetreffende respondenten hadden over dit bericht dus al voorkennis. Bovendien hadden zij dit bericht gelezen in een andere versie dan die ze in dit onderzoek aangeboden kregen. Dit zou ervoor kunnen zorgen dat de manipulaties bij deze respondenten minder effect hebben gehad dan bij respondenten die voor het eerst over de nieuwsgebeurtenis lazen. Hoewel het niet waarschijnlijk is dat dit hele grote gevolgen heeft gehad voor de resultaten, is het toch een overweging om in vervolgonderzoek te kiezen voor meer onbekende of niet bestaande berichten.

Een ander punt is dat bij de beschrijving van de steekproef naar voren kwam dat ouderen de teksten grondiger hadden gelezen en dat zij ook vaker de krant lazen. Dit is in huidig onderzoek niet meegenomen in de uiteindelijke analyses, maar het is wel iets wat in vervolgonderzoek meegenomen zou kunnen worden. Het zou bijvoorbeeld zo kunnen zijn dat dagelijkse lezers perspectieven anders beoordelen dan mensen die bijna nooit de krant lezen.

In dit onderzoek waren er geen interacties tussen perspectief en onderwerp. De effecten van perspectief op de waardering en transportatie waren dus niet afhankelijk van het nieuwsonderwerp. Wel was het zo dat de tekst over het ongeluk hoger gewaardeerd werd, deze tekst kreeg namelijk een hoger rapportcijfer dan de tekst over de brand. Dit zou kunnen komen doordat de tekst over de brand ging over regionaal nieuws, terwijl de tekst over het ongeluk landelijk nieuws was en minder aan een plaats gebonden. De tekst over het ongeluk speelde ook meer in op emoties dan de tekst over de brand. De onderwerpen brand en ongeluk lijken echter wel op elkaar. Dat wil zeggen dat de gevonden effecten dus voor deze onderwerpen gelden, maar misschien niet voor andere onderwerpen. Om echt solide uitspraken te kunnen doen over het effect van de verschillende perspectieven zou het onderzoek daarom voor meerdere tekstonderwerpen uitgevoerd moeten worden.

Ook wat betreft transportatie ligt er nog een hele weg open. Op basis van dit onderzoek kan niet gezegd worden dat perspectief veel invloed heeft op de inleving in krantenartikelen. Dit zou echter verder onderzocht kunnen worden voor meer artikelen en meer onderwerpen. Ook zouden er meer vragen over gesteld kunnen worden dan in dit onderzoek is gedaan. Kortom, het onderzoek naar dit onderwerp is nog lang niet uitgeput en kan door middel van vervolgonderzoek verder uitgebreid worden.

7. Literatuur

Arkink, M. (2013) *Literaire Journalistiek: Een onderzoek naar tekstinterferentie en de Erzähldistanz in krantenartikelen uit 1950 en 2012*. Bachelorscriptie Universiteit Utrecht, Utrecht.

Bal, M. (1980). *De theorie van vertellen en verhalen. Inleiding in de narratologie*. Tweede druk. Muiderberg: Coutinho.

Costera Meijer (2006). *De toekomst van het nieuws*. Amsterdam: Otto Cramwinckel Uitgever.

Fairclough, N. (1992). *Discourse and social change*. Cambridge: Polity.

Green, M.C. & Brock, T.C. (2000). The role of transportation in the persuasiveness of public narratives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(5), 701-721.

Houben, J. (2001) *Lezersreacties op parafrases en citaten in nieuwsberichten*. Doctoraalscriptie Katholieke Universiteit Brabant, Brabant.

Lub, J. (2012) *Gaat NOS-journaal subjectief nieuws brengen?* Geraadpleegd op 2 – 11 – 13 via <http://zienswijzes.wordpress.com/2012/03/29/nos-journa%E2%80%8Bal-gaat-subjectief-nieuws-brengen/>

Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling. [RMO] (2003). *Medialogica: Over het krachtenveld tussen burgers, media en politiek*. Den Haag: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.

Pietersma, B. (2013) *Hoe de journalist en de burger elkaar ontmoeten: Over de esthetisering van de journalistiek vanaf 1948 tot heden*. Bachelorscriptie Universiteit Utrecht, Utrecht.

Smulders, W. (2006). *Werkboek epiek en dramatiek*. Interne publicatie departement Nederlands, Universiteit Utrecht.

Smulders, W. (2013) Inleiding Literaire journalistiek op het snijvlak van letterkunde en taalbeheersing. In: *Nednr. Tijdschrift Nedwerk, alumnivereniging Utrechtse neerlandici*.

Vis, K. (2011). *Subjectivity in news discourse: A corpus linguistic analysis of informalization*. Proefschrift Vrije Universiteit Amsterdam, Amsterdam.

Wijffjes, H (2004). *Journalistiek in Nederland 1850-2000*. Boom Lemma: Amsterdam.

Wijnberg, R. (2013). Objectiviteit. *De Groene Amsterdammer*.

Bijlage 1

Vertellerstekst - Vele hulp ontroert eigenaar van evenementenbureau in Rheden

RHEDEN – Door een brand is het kantoor van Peter Oversteegen verloren gegaan. Zijn ogen vullen zich met tranen om alle hulp die hij krijgt. Zijn medewerkers, collegabedrijven, de brandweer, Natuurmonumenten en zelfs de Steegse biljartvereniging hebben hun diensten aangeboden.

Peter Oversteegen, eigenaar van het gelijknamige evenementenbureau annex fietsen-, scooter- en stepsverhuur, was zaterdagavond met zijn vrouw Marjolein op een feest in Den Haag. Toen werd hij gebeld dat er brand was in het kantoor en de berging van de zaak. Hij is er onmiddellijk heengegaan, maar alle binnen gestalde elektrische fietsen, mountainbikes en 43 elektrische scooters bleken inmiddels verloren.

Het kantoor in Rheden naast Bezoekerscentrum Veluwezoom gold ook als het plaatselijke VVV-kantoor. Dat zal tijdelijk anders geregeld moeten worden. Het bedrijf gaat in ieder geval door. Oversteegen liet weten dat het nieuwbouw moet worden op dezelfde plek, omdat hij de locatie aan de rand van het natuurgebied perfect vindt. Ook is hij erg tevreden met de samenwerking met de andere partners.

De politie zegt geen forensisch onderzoek uit te voeren naar de oorzaak van de brand, omdat er van brandstichting geen sprake lijkt te zijn. Ze gaat ervan uit dat de brand een technische oorzaak heeft.

Aantal woorden: 196

Tekstinterferentie - Vele hulp ontroert eigenaar van evenementenbureau in Rheden

RHEDEN – Om de brand, natuurlijk. Je verliest niet elke dag het hoofdkantoor van je bedrijf. Peter Oversteegens ogen vullen zich met tranen om alle hulp die hij krijgt. Zijn medewerkers, collegabedrijven, de brandweer, Natuurmonumenten en zelfs de Steegse biljartvereniging hebben hun diensten aangeboden.

Peter Oversteegen, eigenaar van het gelijknamige evenementenbureau annex fietsen-, scooter- en stepsverhuur, was zaterdagavond met zijn vrouw Marjolein op een feest in Den Haag. De telefoon: brand! In het kantoor en de berging van de zaak! Vliegensvlug naar het oosten des lands. Te laat. Alle binnen gestalde elektrische fietsen, mountainbikes en 43 elektrische scooters bleken inmiddels verloren.

Het kantoor in Rheden naast Bezoekerscentrum Veluwezoom gold ook als het plaatselijke VVV-kantoor. Dat zal tijdelijk anders geregeld moeten worden. Het bedrijf gaat in ieder geval door. Oversteegen liet weten dat het nieuwbouw moet worden op dezelfde plek. De locatie is natuurlijk perfect, zo aan de rand van het natuurgebied. En de samenwerking met de andere partners? Kan niet beter.

De politie zegt geen forensisch onderzoek uit te voeren naar de oorzaak van de brand, omdat er van brandstichting geen sprake lijkt te zijn. Ze gaat ervan uit dat de brand een technische oorzaak heeft.

Aantal woorden: 195

Personagetekst - Vele hulp ontroert eigenaar van evenementenbureau in Rheden

RHEDEN – Door een brand is het kantoor van Peter Oversteegen verloren gegaan. “Ik ben heel blij met alle hulp die ik krijg,” zegt Peter Oversteegen en zijn ogen vullen zich met tranen. Zijn medewerkers, collegabedrijven, de brandweer, Natuurmonumenten en zelfs de Steegse biljartvereniging hebben hun diensten aangeboden.

Peter Oversteegen, eigenaar van het gelijknamige evenementenbureau annex fietsen-, scooter- en stepsverhuur, was zaterdagavond met zijn vrouw Marjolein op een feest in Den Haag. “Ik werd gebeld dat er een brand was in het kantoor en de berging van de zaak. Ik ben er vliegensvlug heen gegaan,” zegt hij, “maar ik was te laat.” Alle binnen gestalde elektrische fietsen, mountainbikes en 43 elektrische scooters bleken inmiddels verloren.

Het kantoor in Rheden naast Bezoekerscentrum Veluwezoom gold ook als het plaatselijke VVV-kantoor. Dat zal tijdelijk anders geregeld moeten worden. Het bedrijf gaat in ieder geval door. “Het moet nieuwbouw worden op dezelfde plek,” aldus Oversteegen. “Dit is de perfecte locatie, zo aan de rand van het natuurgebied. En de samenwerking met de andere partners kan niet beter.”

De politie zegt geen forensisch onderzoek uit te voeren naar de oorzaak van de brand, omdat er van brandstichting geen sprake lijkt te zijn. Ze gaat ervan uit dat de brand een technische oorzaak heeft.

Aantal woorden: 207

Bijlage 2

Vertellerstekst - 'Wij zetten de sirene echt niet zomaar aan'

WOERDEN - Motoragent Piet Kats (44) vindt dat de hufferigheid in het verkeer moet ophouden. Hij wenste dat meer dan ooit toen hij bij een verschrikkelijk ongeluk geroepen werd. Het is een van de ervaringen die hij wilde delen op zijn nieuwe blog, maar hij had geen idee dat het zo zou aanslaan. In een paar dagen tijd werd zijn stuk 320 duizend keer gelezen.

Vrijdag 8 maart kwam een melding binnen vanuit de alarmcentrale over een ongeval dat had plaatsgevonden op de A2. Kats snelde zich op zijn motor naar het ongeluk. Ter plaatse zag hij dat het voor het jonge slachtoffer te laat was. Het lichaam was zo erg beklemd geraakt dat de jongen bij het losknippen zou overlijden. Kats kreeg de taak de ouders van het slachtoffer te halen, zodat ze afscheid konden nemen van hun zoon. Het was op dat moment al druk op de weg.

Toen Kats terugreed met de ouders stond het verkeer helemaal vast. Kats liet de sirene uit, omdat die alleen maar meer onrust veroorzaakt. De vader van het slachtoffer zat achter het stuur en volgde Kats met zijn eigen auto over de vluchtstrook. Ze kregen kwade blikken, getoeter en gescheld over zich heen van de weggebruikers. Er was zelfs een man die naar Kats riep of hij naar zijn koffie toe moest. Toen heeft hij alsnog zijn sirene aangedaan om de commentaren niet te horen.

De jongeman overleed direct toen hij werd losgemaakt. De ouders bleven achter na het ongeluk. Van de verbale agressie op de weg hadden ze niets gemerkt. Het valt Kats wel op dat de agressie in het verkeer toeneemt en dat mensen steeds mondiger worden. Volgens hem willen ze allemaal weten hoe het zit. De agressie die Kats die dag meemaakte heeft hem erg aangegrepen. Hij hoopt dan ook met zijn verhaal iets los te maken.

Aantal woorden: 309

Tekstinterferentie - 'Wij zetten de sirene echt niet zomaar aan'

WOERDEN - Hier moet het ophouden. Kan het niet eens een keer afgelopen zijn met die hufferigheid in het verkeer? Motoragent Piet Kats (44) wenste dat meer dan ooit toen hij bij een verschrikkelijk ongeluk geroepen werd. Het is een van de ervaringen die hij wilde delen op zijn nieuwe blog, maar hij had geen idee dat het zo zou aanslaan. In een paar dagen tijd werd zijn stuk 320 duizend keer gelezen.

Vrijdag 8 maart. Een melding van de alarmcentrale: ongeval op de A2. Als de wiedeweerga op de motor. Tevergeefs. Ter plaatse zag Kats dat het voor het jonge slachtoffer te laat was. Het lichaam was zo erg beklemd geraakt dat de jongen bij het losknippen zou overlijden. Aan mij de taak de ouders te halen, zodat ze afscheid kunnen nemen van hun zoon. Het is nu al druk op de weg.

Toen Kats terugreed met de ouders stond het verkeer helemaal vast. De sirene niet aan. Daar wordt het alleen maar onrustiger van. De vader van het slachtoffer zat achter het stuur en volgde Kats met zijn eigen auto over de vluchtstrook. Kwade blikken. Getoeter en gescheld. Of mijn koffie klaarstaat of zo. Toch de sirene maar aan. Om de commentaren maar niet te hoeven horen.

De jongeman overleed direct toen hij werd losgemaakt. De ouders bleven achter na het ongeluk. Het gescheld op de weg? Onopgemerkt. Het valt Kats wel op dat de agressie in het verkeer toeneemt en dat mensen steeds mondiger worden. Volgens hem willen ze allemaal weten hoe het zit. De agressie die Kats die dag meemaakte heeft hem erg aangegrepen. Hij hoopt dan ook met zijn verhaal iets los te maken.

Aantal woorden: 279

Personagetekst - 'Wij zetten de sirene echt niet zomaar aan'

WOERDEN - "De hufferigheid in het verkeer moet ophouden." vindt motoragent Piet Kats (44). Hij wenste dat meer dan ooit toen hij bij een verschrikkelijk ongeluk geroepen werd. Het is een van de ervaringen die hij wilde delen op zijn nieuwe blog, maar hij had geen idee dat het zo zou aanslaan. In een paar dagen tijd werd zijn stuk 320 duizend keer gelezen.

Vrijdag 8 maart kwam een melding binnen vanuit de alarmcentrale "Een ongeval op de A2," vertelt Kats. "Ik sprong meteen op mijn motor." Ter plaatse zag hij dat het voor het jonge slachtoffer te laat was. Het lichaam was zo erg beklemd geraakt dat de jongen bij het losknippen zou overlijden. Kats vertelt: "Ik kreeg de taak de ouders te halen, zodat ze afscheid konden nemen van hun zoon. Het was op dat moment al druk op de weg."

Toen Kats terugreed met de ouders stond het verkeer helemaal vast. "Toch zet ik de sirene dan niet gelijk aan, omdat die alleen maar meer onrust veroorzaakt," zegt Kats. De vader van het slachtoffer zat achter het stuur en volgde Kats met zijn eigen auto over de vluchtstrook. Kats vertelt: "We kregen kwade blikken, getoeter en gescheld over ons heen. Er was zelfs een man die riep of ik naar mijn koffie toe moest. De sirene heb ik alsnog aangedaan om de commentaren niet te horen."

De jongeman overleed direct toen hij werd losgemaakt. De ouders bleven achter na het ongeluk. "Van de verbale agressie op de weg hadden ze niets gemerkt," zegt Kats. Het valt Kats wel op dat de agressie in het verkeer toeneemt en dat mensen steeds mondiger worden. Volgens hem willen ze allemaal weten hoe het zit. De agressie die Kats die dag meemaakte heeft hem erg aangegrepen. Hij hoopt dan ook met zijn verhaal iets los te maken.

Aantal woorden: 306

Bijlage 3

Onderzoek naar journalistieke berichtgeving

U werkt mee aan een onderzoek naar berichtgeving in journalistieke teksten.

Doel van het onderzoek

Door de jaren heen is er veel veranderd in de journalistieke berichtgeving. Niet alleen in de opmaak hebben er veranderingen plaatsgevonden, maar ook in de schrijfstijl.

Hoe wordt de schrijfstijl van journalisten eigenlijk geëvalueerd door lezers? Dat is de vraag die we in dit onderzoek willen beantwoorden.

Voor dit onderzoek vragen wij u twee krantenartikelen te lezen en te beoordelen. We geven daarna een aantal schaalvragen waarop u uw mening kunt aankruisen. Bij het beantwoorden van de vragen mag u de tekst erbij houden.

Bijvoorbeeld:

Deze tekst is boeiend. Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Wanneer u een antwoord wilt verbeteren, zet u een kruis door het foute antwoord en kleurt u het goede antwoord in.

Wij zijn geïnteresseerd in uw *persoonlijke* oordeel. Er zijn dus geen goede of foute antwoorden. Denk bij het invullen niet te lang na en ga bij twijfel uit van uw eerste indruk.

Uw anonimiteit blijft gewaarborgd. Wij stellen uw medewerking zeer op prijs.

Jacqueline Booij
Shanna Dien
Lisa Mertens
Eva Reinartz
Andrea van Veenschoten
Roan Veninga

onder begeleiding van dr. J.N. den Ouden

Krantenartikel 1

--

Vragen bij krantenartikel 1

Ik heb het krantenartikel grondig gelezen.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is toegankelijk.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel geeft mij voldoende informatie.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Tijdens het lezen was ik volledig geconcentreerd op het krantenartikel.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is nieuwswaardig.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Tijdens het lezen stelde ik mij het verhaal voor in mijn hoofd.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel geeft de werkelijkheid gekleurd weer.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Ik kon mijn aandacht niet bij het krantenartikel houden.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is saai.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Tijdens het lezen was ik mij bewust van de omgeving om mij heen.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Tijdens het lezen voelde ik me buiten de gebeurtenis staan.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel bevat overbodige informatie.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is langdradig.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is geschreven in een persoonlijke stijl.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is relevant.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Tijdens het lezen voelde het alsof de gebeurtenissen uit het krantenartikel mijzelf waren overkomen.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel had mijn volledige aandacht.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is afwisselend.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is levendig.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel komt zakelijk over.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Ik kon me niet inleven in de gebeurtenissen uit het krantenartikel.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel heeft mij geraakt.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is aannemelijk.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel komt afstandelijk over.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is objectief.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel heeft geen gevoelens bij mij losgemaakt.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Tijdens het lezen was het alsof ik bij de gebeurtenissen aanwezig was.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is ongeloofwaardig.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Ik kan me weinig voorstellen bij het krantenartikel.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Geeft u hier een rapportcijfer voor deze tekst (omcirkelen a.u.b.).

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Krantenartikel 2

--

Vragen bij krantenartikel 2

Ik heb het krantenartikel grondig gelezen.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is toegankelijk.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel geeft mij voldoende informatie.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Tijdens het lezen was ik volledig geconcentreerd op het krantenartikel.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is nieuwswaardig.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Tijdens het lezen stelde ik mij het verhaal voor in mijn hoofd.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel geeft de werkelijkheid gekleurd weer.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Ik kon mijn aandacht niet bij het krantenartikel houden.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is saai.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Tijdens het lezen was ik mij bewust van de omgeving om mij heen.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Tijdens het lezen voelde ik me buiten de gebeurtenis staan.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel bevat overbodige informatie.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is langdradig.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is geschreven in een persoonlijke stijl.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is relevant.

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Tijdens het lezen voelde het alsof de gebeurtenissen uit het krantenartikel mijzelf waren overkomen.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel had mijn volledige aandacht.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is afwisselend.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is levendig.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel komt zakelijk over.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Ik kon me niet inleven in de gebeurtenissen uit het krantenartikel.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel heeft mij geraakt.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is aannemelijk.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel komt afstandelijk over.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is objectief.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel heeft geen gevoelens bij mij losgemaakt.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Tijdens het lezen was het alsof ik bij de gebeurtenissen aanwezig was.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Het krantenartikel is ongeloofwaardig.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Ik kan me weinig voorstellen bij het krantenartikel.
Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Geeft u hier een rapportcijfer voor deze tekst (omcirkelen a.u.b.).

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Wat is uw geslacht? man
 vrouw

Wat is uw leeftijd? _____ jaar

Bent u student? ja
 nee

Wat is uw (huidige) opleidingsniveau? basisonderwijs
 middelbaar onderwijs
 middelbaar beroepsonderwijs
 hoger beroepsonderwijs
 universitair onderwijs

Hoe vaak leest u krantenartikelen? dagelijks
 regelmatig
 zelden
 nooit

Ik vind het belangrijk dat nieuws in een krantenartikel aantrekkelijk is.
 Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Ik vind het belangrijk dat nieuws in een krantenartikel betrouwbaar is.
 Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Ik vind het belangrijk dat nieuws in een krantenartikel nieuwe informatie geeft.
 Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Ik vind het belangrijk dat nieuws in een krantenartikel op een persoonlijke manier gebracht wordt.
 Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Ik vind het belangrijk dat ik mij het nieuws in een krantenartikel kan voorstellen.
 Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Ik vind het belangrijk dat het nieuws in een krantenartikel mijn aandacht vasthoudt.
 Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Ik vind het belangrijk dat ik me betrokken voel bij het nieuws in een krantenartikel.
 Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Hartelijk dank voor uw deelname.